

loških lokaliteta otkrivenih u okolici škole. Najstariji su nalazi vezani uz mlade kameno doba ili neolit (4. tisućljeće prije nove ere), a pripadaju starčevačkoj kulturi. Riječ je o tri starčevačka lokaliteta: Našice – Ciglana, Granice – Polubaše i Podgorač – Breške. Malo mlađa neolitska kultura iz bakrenog doba ili eneolita – lasinjska kultura zastupljena je nalazima iz Koške i Feričanačkog Vučjaka. Rano brončano doba predstavljeno je nalazima s lokaliteta Breške kraj Podgorača. Tu je otkrivena licenska i panonska inkrustirana keramika. Ova je izložba namijenjena svim učenicima škole, da svojim izlošcima pobudi njihov interes za najstariju prošlost njihova mjesta i kraja. Nadalje, u nastavi prirode i društva i povijesti pojavljuje se u funkciji sredstva nastave, sredstva uz čiju pomoć učenici stječu jasnije i potpunije predodžbe o načinu stanovanja i privređivanja prvih poznatih stanovnika njihova kraja. Izložene predmete prati odgovarajući tekst i slika.

Uzorci stijena i minerala potječu s područja Slavonije, osobito s područja slavonskih planina Krndije, Papuka, Psunja, Požeške gore i Dilj-gore. Postavljeni su u zidnoj vitrini s gustim redovima polica. U vitrini je smješteno 37 uzoraka. Zbirka nosi naziv **Kamen moga kraja**. Tu su: vapnenac, dolomit, granit, pješčenjak, dijabaz, gnajs, andezit, kremen, sedra, bazalt, glinenac, lapor, grafit, mramor, tuf, pegmatit, galenit, limonit, nafta itd. Izložci su postavljeni na drvenim crno obojenim pločicama. Na prednjoj strani pločice je naljepnica na kojoj je naveden naziv izložka i njegov lokalitet. Svrha je ovog postava da upozna učenike s najvažnijim stijenama i mineralima njihova šireg zavičaja. Pojedini se izložci posebno koriste za demonstraciju u nastavi predmeta s područja prirodnih znanosti i u zemljopisu.

Povremene izložbe

Osim stalnog postava, pojedini nastavnici zajedno sa svojim učenicima priređuju povremeno i manje tematske izložbe.

Potkraj prošle školske godine povjesna je grupa, primjerice priredila izložbu **Život i rad Franje Strapača, istaknutog borca iz Našičkog Markovca**. Izložba je rezultat jednogodišnjeg marljivog istraživanja života i rada Franje Strapača (1917 – 1945). Istraživanje je provedeno na osnovi postojeće literature, arhivskih izvora, obilaska terena i intervjua s rodbinom poginulog i njegovim suborcima.

Rezultati dobiveni ovim istraživanjem tekstualno su prikazani na izložbi – u obliku kratke biografije. Tekst je popra-

ćen kartama, fotografijama, pismima, izjavama i arhivskim izvorima iz kojih su dobiveni podaci o ličnosti. Svrha je ove izložbe bila da iznošenjem jednog jednostavnog i učenicima bliskog primjera približi i konkretizira povijesne činjenice i pojave iz naše nacionalne povijesti.

I ove će školske godine biti priredena jedna tematska izložba. Prikazat će **ostatke staroslavske materijalne kulture**. Riječ je o nedavno otkrivenim nalazima s lokaliteta Lapovac kraj Našica. Lokalitet Lapovac je slučajno otkriven prilikom izgradnje istoimenog akumulacionog jezera. Među nalazima dominira keramika. Osim keramike zastupljeni su još željezo, kosti, staklo i ostaci nastambi.

ABSTRACT

Museological activities in the Primary School in Našice Branko Kranjčev

For years the pupils from the Primary School in Našice have collected objects from the region, engaged in museological research and displayed the objects in the school hall. Objects from the prehistory and examples of minerals and stones from the region of Slavonija have been presented in a permanent display. The main task of collecting objects and organizing exhibitions is meant to stimulate the interest of pupils in the identity of their region, as well as to use the objects in instruction, especially in subjects that treat of historical and geographical features of the region.

»Servis za škole« Galerije slika Gradskog muzeja Varaždin

Mirjana Dučakijević
Galerija slika
Gradskog muzeja Varaždin,
Varaždin

Primijeno: 10. 12. 1987.

U nekim najznačajnijim evropskim muzejima i galerijama, već duže vrijeme provodi se tzv. »servis za škole«, jedan od najneposrednijih načina u pristupu školske djece i omladine likovnim djelima. Takav stručno-pedagoški rad poslužio nam je kao uzor i model prilikom organiziranja Servisa za škole u Galeriji slika Gradskog muzeja Varaždin. Činjenica je da otvorenju izložbi, bez obzira na njihov značaj, prisustvuje relativno manji broj poklonika umjetnosti. To je ujedno i pravi odraz našeg stanja u kulturi općenito i likovnog obrazovanja posebno, a koje je inače prilično nisko. Daleko od toga da dio krivice za upravo spomenutu likovnu neobrazovanost ne snosi i naša muzejska ustanova. Međutim, kao moguće opravdanje navodimo stanje u kojem prema li broj zaposlenih stručnjaka nije u mo-

gućnosti uz stručnu obradu tekuće problematike baviti se još i ovakvim sustavnim i trajnim pedagoškim radom. Ali je neosporna činjenica da se, hoćemo li stvoriti pravog poštovaoca likovnih vrijednosti, dio nastave iz predmeta **likovna kultura** niti može niti smije odvijati izvan muzeja i galerija. Jer upravo su to mjesta gdje učenik sam može doći do spoznaje o vlastitom poimanju estetike, odnosno koliko je u stanju razumjeti je i uživati u njoj.

U tom pogledu Galerija slika spremna je srdačno i otvoreno, u skladu s načelima muzejsko-galerijske djelatnosti, primiti mlade posjetioce koji žele sistematizirati i utvrditi sadržaje koje su učili u školi sada izravno na konkretnim primjerima. Jedinstveni plan i program za predškolsku djecu te polaznike osnovnih i srednjih škola omogućuje izradu dodatnih i dopunskih programa rada koji u cijelosti prate osnovni plan i program. Pitanja koja se učenicima postavljaju za rad u prostoru Galerije slika Gradskog muzeja Varaždin, i to prije svega u njihovom vanškolskom vremenu, dakle kao dijelu vlastitog kreativnog organiziranja života i slobodnog vremena, usmjerena su stjecanju osnovnih i proširenih znanja i uočavanja formalnih likovnih elemenata, slikarskih tehnika, analiza pojedinih karakterističnih djela i slično. A osnovni cilj ovakvog rada je dovesti učenika i održati ga u izravnom kontaktu s likovnim djelom, kako onim iz klasičnih razdoblja, tako i suvremenim.

Desetogodišnje iskustvo u radu sa srednjoškolskom omladinom (pretežno iz SC za stručno obrazovanje metalskih i elektrotehničkih kadrova u Varaždinu, gdje sam predavala **likovnu i muzičku kulturu**) opravdava moj nepokolebljivi angažman na ostvarivanju ideje o školskom likovnom servisu. Praksa je pokazala da su, za razliku od većine svojih roditelja, mladi ljudi izrazito zainteresirani za dopunske sadržaje ovakve vrste, ali samo onda ako osjete istinski angažman predmetnog nastavnika koji je spreman pratiti i posebno vrednovati taj njihov napor i trud.

»Servis za škole« počeo je s radom potkraj 1986. godine. Ipak to su još tek počeci, budući da projekt onako kako je zamišljen pretpostavlja cijeli niz aktivnosti i nabavku materijala koje je u trenutačnoj ekonomskoj situaciji teško ostvariti u cijelosti. Tu prvenstveno mislimo na stručne seminare i materijal za nastavnike, upute za rad nastavnika i učenika, audio i video-programi, angažiranje dodatnog osoblja od strane Galerije slika itd. Početkom 1987. održan je prvi seminar o »Servisu za škole« radi upućivanja nastavnika u njegov rad.

Detalj rada s učenicima u Gradskom muzeju Varaždin. Snimio: Darko Gorenjak

Kako će raditi »Servis za škole«

Rad u prostorijama Galerije može se odvijati u grupama ili pojedinačno. On obavezno uključuje mogućnost razgovora učenika s kustosom ili stručnim radnikom u Galeriji, umjetnikom ili nekom trećom osobom čija objašnjenja pomažu upoznavanju likovnog(ih) djela. Spomenute razgovore potrebno je, naravno, prethodno dogovoriti i pripremiti kako bi opravdali svoju svrhu.

Ako učenik želi raditi samostalno, onda prema svojem uzrastu, odnosno godini obrazovanja, dobiva niz pitanja u skladu s nastavnim sadržajima, ali koja su prvenstveno vezana za izloženi likovni materijal u Galeriji slika. Svaka slika iz tog stalnog postava obrađena je sustavom pitanja te vodi i upućuje učenika na bolje zapažanje likovnih elemenata i spoznavanje onog bitnog za likovno djelo. Pitanja priprema kustos Galerije i ona se zatim fotokopiraju (u nemogućnosti tiskanja) te razdijele učenicima koji ih slobodno koriste, tj. ispisuju svoje odgovore na njima te zadržavaju za sebe ili predaju nastavniku na provjeru. Pitanja učenicima obično razdijeli čuvar izložbe.

Radi što potpunijeg uključivanja u rad »Servisa za škole« i nastavnika i učenika varaždinskih osnovnih i srednjih škola, Galerija slika planira izdati odgovarajući prospekt s programom rada i pozivom na suradnju. Izdavanje tog prospekta omogućeno je uz sudjelovanje SIZ-a za kulturu općine Varaždin koji će sufinancirati njegovo izdavanje. Isto tako je i Prosvjetno-pedagoška služba odlučila uključiti se u ovaj projekt, najprije organiziranjem stručnih seminara za nastavnike likovnog odgoja i kulture, a zatim pružanjem materijalne pomoći, prije svega za potrebe tiskanja velikog broja »formulara« s

pitanjima i praznim mjestima za odgovore učenika.

Predstoje nam godine upornog rada i stalnog zalaganja za cjelovito oživotvorenje ove ideje koja, kako smo na početku rekli, i nije baš tako nova. Ali ona je očito jedna od karika u lancu kulturnog obrazovanja našeg čovjeka koja nedostaje. Sigurno je da će ovakvim svojim djelovanjem Galerija slika Gradskog muzeja Varaždin ispuniti još jednu od svojih bitnih uloga: pedagoga i animatora likovnog života što će dovesti do veće svijesti i potrebe za uživanjem u kulturnoj i likovnoj baštini ovoga kraja.

ABSTRACT

»Service for Schools« in the Art Gallery of the Municipal Museum in Varaždin
Mirjana Dučakijević

The Art Gallery of the Municipal Museum of Varaždin organized in 1986 the so-called »service for schools« on the model of some successful examples from museums and galleries abroad. The main task was to provide regular lessons on the subject of »visual culture« for primary and secondary schools, at the museum premises. This is a place where every pupil can learn from original material or can revise and systematize his knowledge previously acquired in school.

The program mostly takes place outside the school curriculum and is optional. The teacher gives the pupils instructions in school and in the gallery he makes use of »work sheets« with questions related to selected works of art (or problems) from the gallery collection. This activity is still in an experimental phase and needs further elaboration and improvement. A seminar for school teachers was organized with the support of the educational authorities of the town.

Gradski muzej Bjelovar u raljama života

Goran Jakovljević
Gradski muzej Bjelovar,
Bjelovar

Primljeno: 11. 12. 1987.

Možda je ovaj naslov čudan i neprimjeren zajedničkoj temi ovog broja »Informativica«, ali to je samo privid. Naime, sagledavajući uvjete pod kojima je osnovan, kadrovsku ekipiranost, uvjete rada i odnos društva prema njemu, bjelovarski muzej kao i većina muzeja po tzv. provincijskim središtima, može se pohvaliti da opstaje i živi unatoč brojnim nevoljama i problemima koje ga svakodnevno šibaju sa svih strana. Logično je, dakle, da svi navedeni elementi imaju velike reperkusije i na osnovne zadatke muzejske djelatnosti, posebice na pedagoško-edukativnu ulogu muzeja u društvu.

Bjelovarski muzej tipično je čedo poslijeratne euforčnosti, kada je svako mjesto osim škole, sveučilišta i doma kulture htjelo imati i svoj muzej, kako bi se za buduće naraštaje sačuvalo sve ono što se ljudima u tom trenutku činilo vrlo značajnim. Iako su stručne preporuke još 1946. g. **a priori** odbacivale ideju da se u Bjelovaru osnuje muzej (mišljenje je dao dr. Viktor Hoffiller, tadašnji direktor Arheološkog muzeja u Zagrebu), jer za to jednostavno nije bilo uvjeta, već 1949. g. u Bjelovaru se osniva Oblasni muzej. Počinje marljivo sakupljanje predmeta sa širokog područja Bilo-gore, Podravine i Moslavine, istina bez ikakve stručnosti, sistematizacije i valorizacije, ali zato s velikim entuzijazmom.

Od velikih hrpa korisnih i beskorisnih predmeta polovinom šezdesetih godina profiliraju se, dolaskom prvih pravih stručnjaka u muzej, i prve zbirke. To su zbirka radničkog pokreta i NOB te zbirka kulturne historije, čije postojanje najviše zahvaljujemo mnoštvu materijala iz nedavne revolucionarne prošlosti i bogatom marijaterzijanskom naslijeđu jednog od bastiona Vojne krajine. Inače, taj period, u cijelosti sve do kraja sedamdesetih godina, karakterizirala je administrativna uprava muzejem, koja je muzej učinila institucijom samom za sebe, ucahurenom i okoštalom tvorevinom. U to vrijeme ne može se govoriti čak ni o poštivanju prvog muzeološkog postulata – prikupljanje i zaštita – jer prikupljena građa, jednostavno rečeno, propada.

Gdje se bjelovarski muzej nalazi danas?

Osnovna muzejska djelatnost disperzirana je na tri lokacije (zgrada muzeja u Bjelovaru, Spomen-muzej »Josip